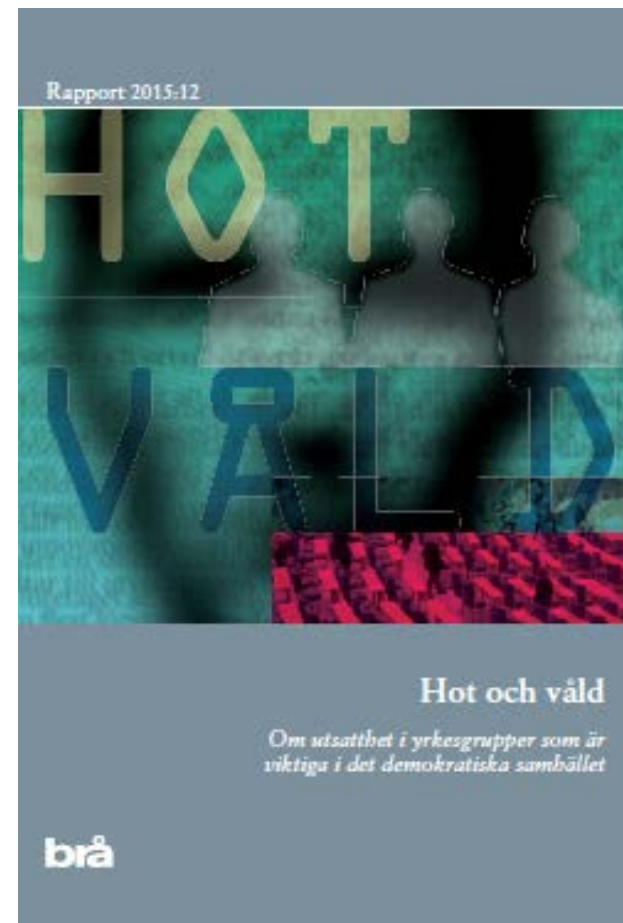


Hot och våld

Om utsatthet i yrkesgrupper som är viktiga i det demokratiska samhället



Uppdrag:

”Göra en kunskapsöversikt över hot, våld och trakasserier mot personer med uppdrag eller anställningar av särskild betydelse för det demokratiska samhället”

Frågeställningar

- Vilka studier finns om hot och våld mot de olika yrkesgrupperna?
- Hur stor är utsattheten för hot och våld i de olika yrkesgrupperna?
- Hur ser utsatthetens karaktär ut (sammanhang, förövare mm.)?
- Hur reagerar de utsatta?
- Vilka erfarenheter har de utsatta personerna av skydd och stöd?
- Hur ser kunskapen ut i andra länder?
- Vilken kunskap behövs i framtiden?

Yrkesgrupper

- Politiker
- Anställda inom rättsväsendet (121 myndigheter)
- Anställda inom andra "relevanta" myndigheter (71 myndigheter)
- Vissa yrken inom kommuner och landsting (10-20 yrkesgrupper)
- Journalister
- Opinionsbildare

20 studier uppfyllde kriterierna

	Antal studier	Yrkesgrupper det finns studier om
Den arbetande befolkningen	3	
Politiker	5	Politiker i riksdag, kommunfullmäktige och landstingsfullmäktige
Journalister	2	Journalister
Opinionsbildare	0	-
Anställda i rättskedjan	5	Poliser, anställda inom kriminalvården, åklagare, domare, nämndemän, tulltjänstemän, kronofogdar och kustbevakningstjänstemän
Övrig statlig verksamhet	3	Anställda inom Försäkringskassan, Skatteverket och Länsstyrelserna
Kommuner och landsting	3	Socialsekreterare, livsmedelsinspektörer och högre tjänstemän (försök till korruption)

Utsatta grupper (andel utsatta för hot och våld under ett år)

- Riksdagspolitiker (59 procent)
- Livsmedelsinspektörer (45 procent, någon gång)
- Poliser (45 procent)
- Journalister (34 procent, enbart hot)
- Socialsekreterare (30 procent, senaste 18 månaderna)
- Anställda inom kriminalvården (26 procent)

Utsatthet i befolkningen: 14 procent

Olika yrkesgrupper utsätts på olika sätt

- **Personer som arbetar nära riskklienter**
 - Utsätts oftare för våld än andra grupper.
 - Handlingarna är ofta ett resultat av frustration och ilska
 - Exempel: anställda inom kriminalvården och poliser
- **Personer som fattar känsliga beslut, men inte "akuta" sådana**
 - Utsätts ofta för trakasserier
 - Handlingarna genomförs ofta med syftet att påverka beslut

Journalister och politiker utsatta på många punkter

- Hög utsatthet för hot och våld
- Påverkan är vanlig
- Få polisanmälare
- Bland de som anmäler uppger få att det leder någon vart
- Många som behöver stöd får det inte
- Det förebyggande arbetet uppfattas som bristfälligt

Faktorer i yrkets karaktär som kan påverka risken att utsättas för hot och våld

- **Vilka** de anställda kommer i kontakt med
 - I vilken utsträckning de möter riskklienter
 - I vilken utsträckning de exponeras i medierna
- **Hur** de anställda kommer i kontakt med klienter/allmänhet
 - "Frustrerande" mötessituationer, till exempel polisingripande
 - Framförande av känsliga beslut eller ämnen

Faktorer som tycks öka risken för att utsättas för hot och våld

- Arbetets karaktär
- Arbetsmiljön i stort
 - hög arbetsbelastning/stress
 - bristfälligt arbetsmiljöarbete
- Fysiska omständigheter
 - bristfälligt utformade lokaler
 - ingen tillgång till säkerhetsutrustning
- Personliga omständigheter
 - ny i yrket
 - inte fått utbildning om hot och våld

Inga större könsskillnader

- I de flesta yrkesgrupper finns inga större skillnader i utsatthet mellan könen
- Ålder: yngre mer utsatta än äldre
- Svårt att avgöra om det finns skillnader över tid – få återkommande studier

Utsatthetens karaktär

- Hur hoten framförs beror på hur yrkesgrupperna kommunicerar med allmänhet och klienter
- Hot på nätet vanligt för politiker och journalister
- Trakasserier sker vanligen via telefon

Förövarna allra oftast enskilda individer

- Vanligaste förövaren en enskild person som uppfattas vara psykiskt instabil
- Andra vanliga gärningspersoner:
 - Person i en desperat situation
 - Enskild individ som är missnöjd
 - ”Rättshaverist”
- Ovanligt med förövare från extremistiska miljöer och organiserad brottslighet

Konsekvenser för de utsatta

- Omkring 20 procent funderar på att sluta
- 10-20 procent påverkas i yrkesutövningen

Många polisanmäler inte

- Majoriteten anmäler hot och våld internt
- Omkring var femte polisanmäler hot
- Vanligaste skälen att inte anmäla:
 - ”Händelsen var inte tillräckligt allvarlig”
 - ”Det leder ändå inte till någon åtgärd att anmäla”

Skydd, stöd och förebyggande åtgärder

- Många politiker som efterfrågar stöd får det inte
- Riksdagspolitikerna har mer kunskap om hot och våld än lokalpolitikerna
- Någorlunda nöjda med skydd och stöd:
 - socialsekreterare
 - anställda inom länsstyrelserna
 - anställda inom Försäkringskassan

Internationella studier

- Få studier om de aktuella yrkesgrupperna
- Undersökningar om politiker illustrerar svårigheter att jämföra olika studier

Försök till korruption ovanligt

- Endast några procent har utsatts
- Vanligast med mindre gåvor, måltider, rabatt på köp och vänskapskorruption
- Särskilt utsatta grupper:
 - Kustbevakningstjänstemän
 - Tulltjänstemän
 - Livsmedelsinspektörer

Brås bedömning – framtida studier

Vilka yrkesgrupper bör studeras vidare? Utgå från riskfaktorer.

- Yrken där man möter riskklienter
 - Yrken där de anställda exponeras i medierna
 - Yrken där man framför känsliga beslut
-
- Fler studier om "what works" behövs

Brås bedömning – råd till arbetsgivare

- Fokusera inte enbart på de allvarligaste händelserna
- Trakasserier måste uppmärksammas
- Vissa grupper behöver utbildning mer än andra
- Viktigt att moverka "lite får man tåla"-attityder

Faktorer som tycks öka risken för att utsättas för hot och våld

- Arbetets karaktär
- Arbetsmiljön i stort
 - hög arbetsbelastning/stress
 - bristfälligt arbetsmiljöarbete
- Fysiska omständigheter
 - bristfälligt utformade lokaler
 - ingen tillgång till säkerhetsutrustning
- Personliga omständigheter
 - ny i yrket
 - inte fått utbildning om hot och våld

Tack!

Emma Patel
emma.patel@bra.se

Stina Holmberg
stina.holmberg@bra.se

